

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΣΚΡΙΠ

Ποταμόπλοια/23

Δημήτρης Καρακίτσος
Ζαχαρίας Σκριπ

© 2019, Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ & Δημήτρης Καρακίτσος
Σχεδιασμός εξωφύλλου: Δάφνη Κουγέα
Σελιδοποίηση: Βίβιαν Γιούρη

Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ
Ξενοκράτους 48, 106 76 Αθήνα, τηλ. 210 7231271, fax 210 7254629
www.potamos.com.gr, info@potamos.com.gr

ISBN 978-960-545-132-5

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, κληρώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ

Ζαχαρίας Σκριπ

Οι περιπέτειες του υπερήρωα Ζαχαρία Σκριπ
και του βοηθού του Ζορζ Βαλεντέν
και η αποθέωσή τους από τους κατοίκους
της πόλης του Βόλου εν έτει 1914

Σ Α Τ Ι Ρ Α

 ποταμός

ΑΘΗΝΑ 2019

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Βαλς για την Πέππου	9	/	Κι ας δούμε πώς...	13	/
Ο ασπριτζής και ο ιμπρεσάριος σκύλων	19	/	Ώρα για κολατσιό, ώρα για καταδίωξη...	27	/
Χαμένος στα σκονισμένα έγγραφα...	31	/	Πυρκαγιά και εξάπλωση της φήμης	34	/
Ας πάμε εις το ψητό...	39	/	Υπάρχει όμως πάντα και η αντίθετη άποψη...	42	/
Έρωσ - ήρωσ	46	/	Η αρχή μιας θαυμάσιας φιλίας...	49	/
Φταίει το νερό...	52	/	Το περιβάλλον ήταν εχθρικό...	57	/
Κυρίως θέμα...	60	/	Αποθέωση	65	/
Όνειρο στο κύμα	76				

Βαλς για την Πέππου

δού η αρχή τους παντός, το Μπιγκ Μπανγκ του μικρού μας σύμπαντος: ένα βράδυ του Μαΐου του 1914, σε μια γειτονιά που μοσχοβολούσαν τα γιασεμιά κι οι νοικοκυρές δεν άφηναν την μπουγάδα τους απλωμένη τα βράδια (γιατί τα ανάγωγα δαιμόνια το 'χαν συνήθειο να τη μαγαρίζουν), μια άμαξα (ένα κάρο, να πούμε καλύτερα) που γύριζε από το εξοχικό κέντρο του Μήτσου Διομήδη, σταμάτησε στη μέση του δρόμου, με τα στεφάνια των τροχών της να τρίζουν σαν αλάδωτοι μεντεσέδες. Η Πέππου, η υπηρέτρια του εν Βόλω Άγγλου πρέσβη, νεαρή και όμορφη είκοσι τριών ετών, με μαλλιά δαχτυλίδια και ελιά πάνω απ' τα χείλη, είδε μια γαρδένια που άστραφτε στις φυλλωσιές. Ο αμαξάς πήδησε από το τεζάχι και τσάκισε το κοτσάνι του λουλουδιού τρυφερά. «Σας ευχαριστώ πολύ», είπε η κοπέλα. Ο αμαξάς, ένας εύσωμος γκριζομάλλης κοντά στα εξήντα, σήκωσε το ψαθάκι του και χαμογέλασε. «Να είστε καλά, δεσποινίς», και έβαλε τα γκέμια στα χέρια του. Η Πέππου, που το αγιάζι την είχε τυλίξει στο λευκό της σάλι, έγειρε στο τεζάχι, με τις αναμνήσεις από το πρόσφατο παρελθόν να την πολιορκούν:

τα βαλλσάκια και η ορχήστρα, η γιγάντια φτέρη στην πήλινη γλάστρα και το πώς της ανοιγόκλεινε τα φύλλα το αγέρι, ο Μήτσος Διομήδης καθιστός στο ελεφάντινο πουφ, οι νεαροί που την κυνήγησαν για έναν χορό, και ανάμεσα σε αυτά ο έρωτας που δεν ήρθε – αν έρθει ποτέ, σκεφτόταν η Πέππου. Τα μάτια της, κεφαλές καρφίτσας σε μπλε χαρτόνι, πιο όμορφα κι από της Σταχτοπούτας, είχαν βουρκώσει, κι όλο το «θα μείνω στο ράφι...» ψιθύριζαν τα ζωγραφιστά χείλη της.

Λίγο προτού η άμαξα πάρει τη στροφή για τον Άγιο Ονούφριο, ο αχός μιας πηγής φυτεμένης στα πλατάνια έστρεψε την προσοχή και των δυο πάνω της.

Τότε δυο ανδρικές σιλουέτες ξεπρόβαλαν από τη βλάστηση. «Πού πας τέτοια ώρα ρε με το κάρο σ'!»

Ήταν ο Γιώργης της Κρεμμυδούς κι ο Λιάπης ο Ιτς.

Ο γέρος, φοβισμένος, τίναξε τα χαλινάρια για να τους προσπεράσει. «Συγγνώμ' ρε παιδιά, αλλά μη με χασουμεράτε, στον πρέσβ' πάω την κοπελιά».

«Θα πας, θα πας, αλλά σαν αγενής με φαίνεσαι λίγο...» είπε ο Λιάπης ο Ιτς. Οι δυο άντρες έκοψαν τη φόρα του αλόγου.

«Με ξύπνησε πά' που έγλεπα ωραίο όνειρου», είπε ο Γιώργης της Κρεμμυδούς.

Γέλασε ο Λιάπης ο Ιτς. «Σαν τι έβλεπες ρε φίλε;»

«Έγλεπα ότι μ' είχαν κάν' βασιλέα της Ινδίας, και 'κεινή την ώρα με ξύπνησε ο τζαναμπέτης».

«Θα του δείξου τώρα 'γώ». Ο Λιάπης ο Ιτς πήδησε πάνω στην άμαξα.

«Τα λεφτά σ' ρε!» έπιασε τον γέρο απ' τον γιακά και τον έσπρωξε να πέσει στο χώμα.

«Δεν έχου μία, φίλε!» κλάφτηκε ο αμαξάς. Οι ληστές άρχισαν να τον χτυπούν και να γελούν βλέποντάς τον να το βάζει στα πόδια. Ο Λιάπης ο Ιτς ίσιωσε τα γεμάτα γράσο τσουλούφια του και φώναξε προς τη μεριά της κοπέλας (η Πέππου είχε σκεπαστεί με τη λινάτσα του κάρου) μαργιόλικα:

«Κοκκώνα πού χάθ'κες;» γελούσαν και σκουντιόντουσαν οι δυο αλήτες, «θα μας δώσεις κάνα φ'λάκι; Χαχα!»

«Για πάμ' να δούμε...» είπε ο γιος της Κρεμμυδούς με τα τρύπια άρβυλα, «όλο και κάνα φιλό θα 'χει».

«Οουο πέρδικά μ';» ο Λιάπης ο Ιτς έπιασε τη λινάτσα. Η Πέππου έβγαλε μια κραυγή και λιποθύμησε.

Αγνοώντας ότι η κραυγή της κοπέλας θα έμπαζε στη ζωή μας τον Ζαχαρία Σκριπ, οι ληστές έλιωσαν τη γαρδένια με τα χοντροπάπουτσά τους και τίναξαν τη λινάτσα. Τότε όμως μια αστραπή τάραξε τις κορφές των δέντρων. Φύλλα σηκώθηκαν, σκόνη και κλαράκια γύρω από έναν κυκλώνα. Οι ληστές κάλυψαν το πρόσωπό τους με τα χέρια. Τι ήταν αυτό που πλησίαζε, δεν πρόλαβαν να δουν. Αισθάνθηκαν μια τανάλια να τους αρπάζει από το κότσι – όταν έπεσαν δέκα μέτρα μακριά, σε κάτι άχυρα, είχαν χάσει τις αισθήσεις τους. Όμως η Πέππου;

Ο (κυκλώνας) ανέβηκε στο κάρο, σήκωσε στην αγκαλιά του την αναίσθητη κοπέλα και υψώθηκε στα

σκοτάδια μαζί της. Κάτω απ' τη λινάτσα, πάνω σε σάπια κεράσια και φαγωμένα σχοινιά, ένα δεξί γοβάκι ζητούσε τη Σταχτοπούτα του.

Η Σταχτοπούτα όμως πετούσε με ταχύτητα πυραύλου στην αγκαλιά ενός γοητευτικού μασκοφόρου, ψηλά στους αιθέρες. Θα ανακτούσε τις αισθήσεις της το πρωί, με το γλυκοχάραμα, στο δωμάτιό της: η παραθαλάσσια πολίχνη από ψηλά, πλατάνια λυγισμένα απ' τους αιώνες, το κίτρινο πορτατίφ και ένα βιβλίο του Αλέξανδρου Δουμά – δώρο από τον «κυκλώνα». Μαζί με μια πλουμιστή φρεσκοκομμένη γαρδένια στο κομοδίνο.

Ας την αφήσουμε στους αιθέρες.

Κι ας δούμε πώς...

Ήταν ένα παλικάρι κι ο θείος του που ταξίδευαν σιδηροδρομικώς για την πρωτεύουσα ενός κεντροευρωπαϊκού κρατιδίου. Σήραγγες κατάντησαν το τρένο, το βαγόνι βρωμοκοπούσε καπνό πούρου και ανδρική κολόνια, η νύχτα ήταν ατελείωτη, άκαμπτη σαν πυρσός οξειδωμένου αγάλματος – φοβερή παρομοίωση η τελευταία! Σε εκείνο το βαγόνι, που κλυδωνιζόταν μέσα στις χαράδρες, οι επιβάτες έβλεπαν το ίδιο όνειρο: ότι οι ράγες ήταν βιδωμένες στον ουρανό – έναν ουρανό μενεξεδένιο με ελάχιστα σύννεφα– κι ότι κανείς δεν φυτάριζε κάρβουνα στις ατμομηχανές.

Θα μπορούσε να είναι όμορφο ταξίδι, παρότι οι γκρεμοί κύρτωναν και τα βράχια, κοφτερά και γυμνά, έστρεφον τις ξιφολόγχες τους στα βαγόνια, αλλά η επιβίβαση αργά το βράδυ ενός κουρελή βιολιστή κάπου στις Άλπεις τροποποίησε επί τα χείρω το ομαδικό ζεν. Οι ελεγκτές τον γνώριζαν, οι τσέπες του παλτού του ήταν συνήθως φίσκα στο χρήμα, όμως εκείνο το βράδυ ο βιολιστής επιβιβάστηκε αδέκαρος και φουριόζος, με δάκρυα να κυλούν στα μάγουλά του. Οι επιβάτες είδαν τότε έναν εφιάλη: τον σταθμό της πρωτεύουσας γεμάτο επίστρατους. Είχε

ξημερώσει. Το παλικάρι έτριψε τα μάτια του, είδε από το παράθυρο μια πεδιάδα γεμάτη κόκκινους κέδρους τυλιγμένους στην ομίχλη, είδε χωρικούς με αξίνες και υποζύγια που τσαλαβουτούσαν σε οργωμένα χωράφια, είδε τσιμεντένιους αύλακες και τα πρώτα σπίτια της πρωτεύουσας που, αν δεν κάνω λάθος, λεγόταν Καρούσγαλα κι είχε ως έμβλημα μια επιβλητική αρκούδα.

Παρά τον εφιάλτη, οι αποβάθρες του σταθμού ήταν νεκρικά άδειες, μόνο φύλλα κίτρινα με τον ήχο που κάνουν τα πόδια όταν σέρνονται πάνω τους, ήχος που άρεσε πολύ στο παλικάρι, όπως κι οι καμινάδες, διακοσμημένες με γαλάζια πλακίδια. Δυο χωροφύλακες σταμάτησαν τους ταξιδιώτες, έλεγξαν τα χαρτιά τους και άνοιξαν τον δρόμο με μια κουρασμένη υπόκλιση. Η ερώτηση του θείου έγινε στα γαλλικά, η απάντηση ήταν κοφτή και χωρίς ευγένεια: «Για την οδό Χόφμαν-σταλ θα στρίψετε στον πρώτο δρόμο δεξιά».

Μια φαρδιά σκοτεινή στοά με πολλά σκαλιά ανάγκασε τους ξένους να πιαστούν αγκαζέ. Το παλικάρι κούτσαινε, αλλά κι ο θείος δεν είχε δυνάμεις να βαστήξει το παλικάρι. Στη μέση της στοάς οι ξένοι σταμάτησαν και κοίταζαν πίσω. Είδαν το φεγγάρι να αστράφτει στον πάτο. Σκέφτηκαν να αφήσουν τα κορμά τους ελεύθερα να κατρακυλήσουν στα σκαλιά, να πέσουν, να χάσουν τη βαρύτητά τους πάνω στην έρημο του φεγγαριού και να ζήσουν εκεί χωρίς βάσανα – πια. Αλλά τα βάσανα δεν τελειώνουν άμα πετάς. Κι αυτό οι δυο ταξιδιώτες το γνώριζαν καλά.

Ας πούμε όμως δυο λόγια για αυτούς:

Ήταν συνεφιασμένη μέρα και η πλαγιά που 'χε δεχτεί τις ριπές των Τούρκων ήταν γεμάτη πτώματα Ελλήνων πεζικάριων. 1912. Οκτώβριος. Καμβούνια, Σαραντάπορο. Το παλικάρι σέρνεται στις κροκάλες με κομματιασμένο αστράγαλο. Οι Τούρκοι οπισθοχωρούν, το παλικάρι λιγοθυμά: ξυπνά στα παραπήγματα ενός άραχλου στρατοπέδου. Από κρεβάτι σε κρεβάτι: αυτή θα είναι η ζωή του τους επόμενους μήνες, από πυρετό σε πυρετό κι από εφιάλτη σε εφιάλτη. Τουλάχιστον ο νέος θα αποφύγει τον ακρωτηριασμό.

Και τώρα ο θεός:

Λένε ότι το ξερίζωμα του μουστακιού ως τιμωρία προκαλούσε αφόρητους πόνους στον τιμωρημένο (συνήθως κάποιον «βασιλιά των ορέων», άρα ο τιμωρός ήταν χωροφύλακας). Φαντάζομαι τον θείο έτοιμο να υποστεί αυτή την τιμωρία, φαντάζομαι το λεπτό του μουστάκι στα χέρια ενός χωροφύλακα που ζέχνει ιδρωτίλα, φαντάζομαι την έκπληξη του χωροφύλακα και τα αμήχανα χαμόγελα των συναδέλφων του για αυτό το κωμειδύλλιο που εκτυλίσσεται σε κάποιο υπόγειο της Χωροφυλακής. Ξαφνιάζονται όλοι από το ψεύτικο μουστάκι και πιάνουν να ξεβρακώσουν τον θείο, αφήστε με, ουρλιάζει αυτός, οι χωροφύλακες τραβούν το παντελόνι του γέρου και τότε έρχονται αντιμέτωποι με ένα πουρναρωτό αιδού κι έναν γυναικείο πισινό γεμάτο γεροντόπαχα και ζαρωματιές. Τι γίνεται εδώ; Απαντώ:

Η αγάπη της: αυτό είναι το μυστικό.

Η αγάπη της για τον Ζαχαρία, τον γιο της μακαρίτισσας αδερφής της, αλλά και η φύση της – φύση ρομαντική, που ονειρεύεται περιπέτειες– ήταν οι λόγοι που ώθησαν την πεζογράφο Ιουλία Δραχούμη σε αυτό το ταξίδι ίασης – ένα ταξίδι επικίνδυνο λίγο προτού ο Γκαβρίλο Πρίντζιπ θάψει την Μπελ Επόκ κάτω από μασούρια δυναμίτιδας. Η μεταμφίεσή της ήταν επιβεβλημένη: σε εκείνη την τυφλή γωνιά της Ευρώπης ο δικτάτορας τύγγανε μισογύνης. Όποια γυναίκα δεν ήταν κλεισμένη στις μονάδες Ελεύθερων Οργίων, Αναπαρωγής ή Εκτροφής Υπηκόων στόλιζε (εννοώ για αυτούς που έχουν μακάβριο γούστο) με το κουφάρι της τα συρματοπλέγματα των συνόρων, ψηλά στις προαιώνια χιονισμένες βουνοκορφές.

Και να που οι ξένοι τα καταφέρνουν και χτυπούν το κουδούνι ενός καθηγητή Φιλίπ Ζντανόφσκι στον τρίτο όροφο, σε ένα διαμέρισμα με λικέρ και εικόνες αγίων πίσω από βιτρίνες. Και ιδού ο Ζντανόφσκι, με μια μεταξωτή εσάρπα, καλωσορίζει τους επισκέπτες, οι επισκέπτες κοιτιούνται αμήχανα, τους ρωτούν αν είναι έτοιμοι για τη θεραπεία, βουλιαγμένοι όπως είναι σε έναν καναπέ για έξι νοματαίους. Θεραπεία που, εκτός από υπνωτισμό, περιελάμβανε ενδοφλέβια λήψη μιας ουσίας ούτε διαδεδομένης ούτε διάφανης. Το υγρό στη σύριγγα είναι γαλακτώδες κι η βελόνα τρυπά τη γάμπα επιφανειακά, αλλά το τσούξιμο είναι όπως από τα δόντια μιας έχιδνας –δηλαδή αρκετό– κι ο Ζαχαρίας σφίγγει τα δόντια του προτού πέσει σε λήθαργο δύο ει-

κοσιτετραώρων. Αναμενόμενο αυτό: η κυρία Δραγούμη τού δρόσιζε το μέτωπο με ξύδι και νερό, σαράντα βαθμούς πυρετός ανυποχώρητος, μα οι ουλές επιτέλους αρχίζουν να κλείνουν και τα κόκαλα να θρέφουν με ρυθμό σουίνγκ! Ήταν θαύμα; Λάθος! Θαύμα ήταν όταν ο Ζαχαρίας ξύπνησε όπως ξύπνησε: δηλαδή δυνατός σαν λιοντάρι και με την όραση του αετού. Επιπλέον, μπορούσε να υψωθεί στους αιθέρες, να πετάξει σαν οβίδα και να παραβγεί τα κερκινέζια και τις σφαίρες των πολυβόλων.

Αν δεν έγιναν έτσι τα πράγματα τότε ο Ζαχαρίας Σκριπ ήθελε να κρατήσει μυστική την πηγή των υπερφυσικών του δυνάμεων. Πιστεύω εντούτοις ότι η παραπάνω ιστορία είναι αληθινή – ή έστω κάποια από τα ψήγματα της. Κατ' αρχάς, ο Ζντανόφσκι είναι ιστορικό πρόσωπο. Το 1937, για ύποπτα πειράματα ευγονικής πάνω σε εθελοντές (δηλαδή σε εξαθλιωμένους πληβείους που δέχονταν, για δυο δεκάρες, να πιουν αίμα κόπρου ανακατεμένο με επτασύλλαβες σκόνες) συνελήφθη στη Δανία.

Αν ζούσε η Ιουλία Δραγούμη, τι θα είχε να πει για όλα αυτά; Η δυστυχισμένη, ποτέ δεν έμαθε. Με την επιστροφή τους στην απελευθερωμένη Κοζάνη η θεία έβαλε μπρος το επόμενο της βιβλίο, αισθανόταν δε ότι τέσσερις ολιγοσέλιδες ιστορίες αρκούν για λογοτέχνημα αφιερωμένο στον Βενιζέλο – πάντως, ότι το βιβλίο ξεχάστηκε σήμερα είναι γιατί της το υπαγόρευσε η Μούσα της μετριότητας. Το απόγευμα του αποχωρισμού ήταν ανοιξιόατικο, ο ανιψιός της, ο μονάκριβος,